

Česká společnost entomologická Czech Entomological Society

Viničná 7, CZ - 128 00 Praha 2, Czech Republic

tel.: +420221951887

e-mail: entospol@gmail.com

Správa CHráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty
Nádražní 318
736 26 Luhačovice

Věc: Vyjádření k žádosti o posouzení významu území a navržení optimálního managementu pro vybrané porostní skupiny v EVL Vlárský průsmyk (vypracováno na základě žádosti Správy CHKO Bílé Karpaty ze dne 7.3.2017)

EVL Vlárský průsmyk je unikátní a pro zachování biodiverzity naší republiky klíčové území. Vyskytuje se zde řada druhů ohrožených i zákonem chráněných, tedy uvedených v Červeném seznamu bezobratlých nebo v příloze Vyhlášky 395/1992 Sb. Vyskytuje se tu mnoho druhů hmyzu, které zde mají těžiště výskytu nebo dokonce jedinou lokalitu v České republice. Lesy Vlárského průsmyku jsou chráněny jako 1. zóna CHKO Bílé Karpaty, na 3 170 ha zde byla vyhlášena evropsky významná lokalita Vlárský průsmyk, a také tu najdeme několik drobných rezervací.

Jako nejvýznamnější druhy lze jmenovat např. rýhovec pralesní (*Rhysodes sulcatus*), pralesní potemník *Bolitophagus interruptus*, větevníček *Ulorhinus bilineatus*, dlouhoústec *Lopheros rubens*, kovařík *Ampedus hjorti* atd. Vlárský průsmyk je jedním z pouhých tří míst výskytu kriticky ohroženého tesaříka alpského (*Rosalia alpina*) v České republice, kvůli jehož ochraně zde byla vyhlášena evropsky významná lokalita Vlárský průsmyk. Všechny výše zmiňované, ochranářsky významné druhy hmyzu potřebují k životu mrtvé dřevo, nebo staré a různě poškozené stromy. Jejich nároky proto splňují pouze porosty s dostatkem starých a doupných stromů a ležícího i stojícího mrtvého dřeva.

Přežití těchto organismů na území Vlárského průsmyku zásadně ohrožují rozsáhlé těžby, které v posledních dekadách zbavily téměř celé území starších stromů. V EVL Vlárský průsmyk se proto tyto druhy vyskytují již jen v maloplošných zvláště chráněných územích

(MZCHÚ PP Chladný vrch, PP Okrouhlá a PR Sidonie) a ve Vámi vyznačených starých porostech – zájmových porostních skupinách.

Dnes zbývá jen nepatrná rozloha starších porostů. Pro zachování stávajících unikátních hmyzích fenoménů, včetně tesaříka alpského v EVL Vlárský průsmyk proto považujeme za nezbytné **všechny** Vámi vyznačené **porostní skupiny zachovat, zamezit v nich jakýmkoli těžbám i odstraňování mrtvého dřeva**. Toto doporučení se týká také nevyznačených starých bukových porostů nacházejících se v EVL v oblasti mezi Sidonií a Nedašovem, případně i dalších nevyznačených starších lesních enkláv. Obzvláště je potřeba upozornit na velmi cenné staré porosty na jižních a jihozápadních svazích kóty Okrouhlá. Lze důrazně doporučit zajištění ochrany těchto a navazujících porostů formou vyhlášení maloplošného zvláště chráněného území. Ve všech těchto porostech je výskyt několika zákonem zvláště chráněných druhů prokázáný nebo velmi pravděpodobný. Jako přípustný managementový zásah lze v těchto porostech aplikovat po pečlivém zvážení pomístné prosvětlení pro podporu i jiných dřevin, než je buk, který v oblasti dominuje. Při případném prosvětlení některých částí porostů je však vždy nezbytné **veškerou** pokácenou dřevní hmotu ponechat na místě až do stádia úplného rozpadu.

Stávající rozlohy starších porostů ve Vlárském průsmyku jsou již bohužel tak nízké, že ani okamžité zastavení všech těžeb nezajistí přežití populací ohrožených druhů, včetně tesaříka alpského a rýhovce pralesního. Považujeme proto za nezbytné přistoupit k aktivním krokům na jejich podporu.

Je třeba co nejrychleji významně zvýšit nabídku stanovišť těchto druhů a zajistit jejich prostorovou a časovou kontinuitu. Konkrétně je třeba: 1/ **cíleně pěstovat mohutné stromy**, 2/ na vhodných místech **zajistit ořez stromů** a 3/ **zvýšit nabídku mrtvého dřeva velkých průměrů**. Tedy naředit části mladších porostů tak, aby byl umožněn co nejrychlejší přírůst ponechaných stromů. Zároveň tak dojde k rozrůznění věkové struktury porostů. Ve vytvořených řídkých porostech je, zejména pro tesaříka alpského, nutné některé stromy ořezávat. Pro druhy vázané na tlející dřevo pak zajistit dostatek dřeva jeho navezením na vhodná místa. Potřebné kroky jsou detailně popsány v metodikách Ministerstva životního prostředí v kapitolách týkajících se EVL Vlárský průsmyk (Čížek et al, 2015 a, b).

Dále je nezbytné v celé oblasti EVL zamezit tomu, aby se v době výskytu dospělců tesaříka alpského (červenec-srpen) nacházely skládky bukového dřeva (včetně metrového dříví). Do takového dřeva totiž samičky kladou přednostně vajíčka a ta jsou pak spolu s dřevem odvážena z lokality pryč. Populace se tak nadále oslabuje. Tento negativní vliv zmíněného aspektu lesního hospodaření je dobře popsán v řadě literárních zdrojů. Z porostů v EVL by také nemělo být odstraňováno žádné ležící či stojící mrtvé dřevo.

V souvislosti s managementem v EVL Vlárský průsmyk doporučujeme v tomto území také zcela eliminovat výstavky a kotlíky jehličnatých dřevin, kromě jedle bělokoré, která by naopak měla být podporována.

Na závěr konstatujeme, že kvůli setrvalému a dlouhodobému zhoršování kvality území intenzivně hrozí, že některé druhy hmyzu, včetně tesaříka alpského, bez provedení výše uvedených opatření v oblasti vyhynou.

Literatura:

Čížek L., Kostanjšek F., Hauck D. Konvička O., Foltan P., Okrouhlík J, 2015 Management populací evropsky významných druhů hmyzu v České republice: Rýhovec pralesní (*Rhysodes sulcatus*). Certifikovaná metodika MŽP, 27 pp.

<http://baloun.entu.cas.cz/~cizek/BrouciNatura2000ManagementPopulaci/RyhovecMetodikaPece.pdf>

Čížek L., Drag L., Hauck D. Foltan P., Okrouhlík J, 2015 Management populací evropsky významných druhů hmyzu v České republice: Tesařík alpský (*Rosalia alpina*). Certifikovaná metodika MŽP, 29 pp.

<http://baloun.entu.cas.cz/~cizek/BrouciNatura2000ManagementPopulaci/TesarikAlpskyMetodikaPece.pdf>

RNDr. David Král, Ph.D.
předseda ČSE

v Praze, dne 29.3.2017